

AKTUĀLI TERMINOLOĢIJAS RESURSI

Mācību seminārs “Bibliotēku nozares pārvaldes un konsultatīvo struktūru atbalsts metodiskajā darbā”

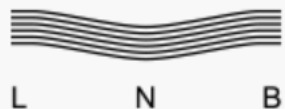
16.12.2021. Rīga, LNB

Tēmas

- **Bibliotēku, arhīvu un muzeju terminu datubāze**
(<http://termini.lnb.lv/>)
- **Latvijas Nacionālais terminoloģijas portāls**
(<https://termini.gov.lv/>)
- ***IATE* (Interaktīvā terminoloģijas datubāze Eiropai)**
(<https://iate.europa.eu/home>)

Bibliotēku, arhīvu un muzeju terminu datubāze

- Bibliotēku, arhīvu un muzeju terminu datubāze» lietotājiem atvērta 2017. gada martā
- Datubāzes mērķis – veidot un uzturēt kultūras institūciju terminoloģijas resursu digitālā formā, lai sekmētu šo institūciju sadarbību
- Resursu izstrādājusi un uztur Latvijas Nacionālā bibliotēka
- Saturu sadarbībā ar nozares speciālistiem veido LZA TK Informācijas un dokumentācijas terminoloģijas apakškomisija (pārstāvji no LNB, LU, LNA u. c.)

Bibliotēku, arhīvu un muzeju terminu datubāze

[Par datubāzi](#) [Sadarbības partneri](#) [Citi resursi](#) [Ieteikumi](#)

Meklējamais termins:

Meklēt

Termina valoda:

 visas LV RU EN DE

Nozare:

bibliotēkas

Avots:

LVS ISO 5127:2017 I...

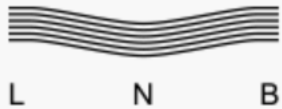

Atrastie termini

[\(zinātnisks\) raksts](#)[aboutness](#)[abridgement](#)[abstract](#)[access point](#)[accession](#)[accession list](#)[accession register](#)[accompanying material](#)[accrual](#)[act](#)[action copy](#)[adaptation](#)

Datubāzes saturs

- Resursā iekļauti bibliotēku nozares un tās saskarnozaru termini un skaidrojumi. Terminu atlasē izmantoti nozaru normatīvie dokumenti, to skaitā adaptētie starptautiskie standarti, profesionālā literatūra, kā arī praksē nepieciešami termini pēc nozares speciālistu ieteikumiem
- Datubāzē ievietoti aptuveni 4000 termini un terminoloģiskas vārdkopas. Saturs tiek regulāri papildināts un rediģēts
- 2020/2021. gadā datubāze papildināta ar terminiem no aktuālākajiem nozares standartiem (*LVS ISO : 5127 Informācija un dokumentācija. Pamatvirzieni un vārdnīca*)
- Šobrīd notiek darbs pie terminiem no standarta *LVS ISO: 16439 Informācija un dokumentācija. Metodes un procedūras bibliotēku ietekmes novērtēšanai*

Bibliotēku, arhīvu un muzeju terminu datubāze

[Par datubāzi](#) [Sadarbības partneri](#) [Citi resursi](#) [Ieteikumi](#)

Meklējamais termins:

Meklēt

Termina valoda:

visas LV RU EN DE

Nozare:

Avots:

Atrastie termini

(zinātnisks) raksts

[архивная] коллекция

[архивный] справочник

1) архивные документы, архивный фонд; 2) архив, архивная служба; 3) архивохранилище

1) использование архивных документов; 2) пользование архивными документами

abbreviated qualifying element

abbreviation

abonementa krājums

abonementa krājums īslaicīgai lietošanai

abonementa telpa

aboutness

abrasion

abridgement

absolute humidity (humidity; moisture content)

absolute humidity [of air]

absolūtais gaisa mitrums

AACR: Angļu un amerikāņu katalogizācijas noteikumi, 2005.

Arhīvu terminoloģijas rokasgrāmata, 2004.

LVS ISO 11620:2009 Informācija un dokumentācija. Bibliotēku snieguma rādītāji

LVS ISO 11620:2019 Informācija un dokumentācija. Bibliotēku snieguma rādītāji

LVS ISO 11799:2006 Informācija un dokumentācija. Dokumentu glabāšanas prasības arhīvu un bibliotēku materiāliem

LVS ISO 14416:2006 Informācija un dokumentācija. Prasības grāmatu, periodisko izdevumu, seriālizdevumu un citu papīra dokumentu iesiešanai arhīvu un bibliotēku vajadzībām. Metodes un materiāli

LVS ISO 15511:2010 Informācija un dokumentācija. Starptautiskais bibliotēku un radniecīgo organizāciju standartidentifikators (ISIL)

Bibliotēku, arhīvu un muzeju terminu datubāze

- Papildināta ar terminu statusiem:

apstiprināts

grozīts

pagaidu

novecojs

- Pētniecības nolūkā datubāzē saglabāti termini arī no atceltajiem standartiem un normatīvajiem dokumentiem
- Norādīts termina apstiprinātājs un apstiprināšanas datums
- Datubāzē iekļauti arī vēl neapstiprināti termini, piešķirot tiem “pagaidu” statusu

Šķirkļu piemēri no termini.Inb

LV: digitāli radīts

Statuss: apstiprināts

EN: born digital

Definīcija: Tāds (par resursu), kas sākotnēji radīts elektroniskā formā. Piemēram, elektronisks žurnāls.

Avots: LZA TK ID TAK apstiprinātie termini

Nozare: bibliotēkas

Apstiprināts: LZA TK ID TAK, 06.03.2013.

LV: cits digitāls resurss

Statuss: apstiprināts

EN: other digital document

Definīcija: Digitāls resurss, kas nav ne e-grāmata, ne audiovizuāls resurss tīklā vai patents elektroniskā formā (piemēram, pārskats, preprints, kartogrāfisks materiāls vai nošizdevums, valodu kurss u. tml. elektroniskā formā).

Avots: LVS ISO 2789:2016 Informācija un dokumentācija. Starptautiskā bibliotēku statistika

Piezīmes: Ietver gan digitalizētus, gan digitāli radītus resursus.

Nozare: bibliotēkas

Apstiprināts: LZA TK ID TAK, 09.04.2015.

LV: cits digitālais dokuments

Statuss: grozīts

EN: other digital document

Definīcija: Digitālais dokuments, kas nav ne e-grāmata, ne audiovizuāls dokuments tīklā vai patents elektroniskā formā (piemēram, pārskats, preprints, kartogrāfiskais vai nošu dokuments elektroniskā formā).

Avots: LVS ISO 2789:2007 Informācija un dokumentācija. Starptautiskā bibliotēku statistika

Nozare: bibliotēkas

Skaidrojums: Standarts LVS ISO 2789 :2007 atcelts 28.11.2013.

Apstiprināts: MABSTK, 28.09.2007.

Latvijas Nacionālais terminoloģijas portāls termini.gov.lv

- Konceptija izstrādāta 2016. gadā
- Atklāts 2018. gada 12. decembrī
- Izstrādāts *ERAF* projekta «Mašīntulkošana» ietvaros
- Projekta īstenotājs: Kultūras informācijas sistēmu centrs
- Izstrādātājs: «Tilde»
- Sadarbības partneri: Latvijas Zinātņu akadēmija, Valsts valodas centrs, Latviešu valodas aģentūra

Latvijas Nacionālā terminoloģijas portāla (LNTP) mērķi

- Sniegt jebkurai valsts iedzīvotājam iespēju meklēt un iegūt informāciju par terminiem publiskā terminoloģijas portālā
- Sniegt jebkurai valsts iedzīvotājam iespēju piedalīties terminrades procesā
- Atvieglot terminrades procesu Terminoloģijas komisijas un apakškomisiju dalībniekiem
- Sniegt atbalstu mašīntulkošanas portālam www.hugo.lv
- Sniegt Latviešu valodas aģentūrai atbalstu personvārdu atveidē un nodrošināt automatizētu konsultēšanās procesu ar citām valsts institūcijām

Portāla struktūra

Termini.gov.lv

[Kolekcijas](#)

[Terminrade](#)

[Komisija](#)

[Ienākt](#)

Latvijas Nacionālais terminoloģijas portāls

Terminoloģijas portālā apkopota apstiprināta nozaru terminoloģija.

Meklēt terminus

Publikācijas

Izdevumi un raksti

Jaunumi terminoloģijā

Vārdnīcas

Komisijas darbs

Terminoloģijas komisijas nolikums

Protokoli

Lēmumi

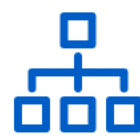
Resursi internetā

Konsultācijas

Notikumi

Sēdes

Vēstules

Komisijas struktūra

Struktūra

Apakškomisijas

Kontakti

LZA Terminoloģijas komisija

Valsts valodas centrs

Latviešu valodas aģentūra

Par angļu valodas termina "QR code" atveidi latviešu valodā

LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr.99

Pieņemts 13.12.2016.; prot. Nr.7/1131

Lēmuma pamats: MK 28.11.2000. noteikumu Nr.405 1. un 3.5.p.

Pēc Valda Vītoliņa lūguma LZA Terminoloģijas komisija ir apspriedusi un vienotai angļu valodas termina *QR code* atveidei oficiālajā lietojumā **apstiprina** Terminoloģijas komisijas 2016. gada 13. decembra sēdē akceptēto latviešu valodas terminu ***kvadrātkods***.

LZA TK priekšsēdētājs M.Baltiņš

LZA TK zinātniskā sekretāre A.Vucāne

Par angļu valodas termina "literacy" atveidi latviešu valodā

LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 96

Pieņemts 15.03.2016.; prot. Nr.2/1126

Lēmuma pamats: MK 28.11.2000. noteikumu Nr.405 1. un 3.5.p.

Pēc LZA Terminoloģijas komisijas Informācijas un dokumentācijas terminoloģijas apakškomisijas LZA Terminoloģijas komisija ir apspriedusi angļu valodas termina *literacy* atveidi oficiālajā lietojumā un **iesaka** vārdu savienojumus ar vārdu **pratība** lietot **salikteņa formā** (*rēķinpratība, veselībpratība, datorpratība* u. c.) vai sarežģītākos gadījumos **veidot vārdkopterminu**, kura otrais komponents ir *pratība* (*digitālā pratība, IKT pratība* u. c.). Vienlaikus komisija neuzskata par lietderīgu ieteikt lietošanai vārdu *pratība* kādā no šīm nozīmēm bez precizējoša salikteņa pirmā komponenta vai jomu norādoša vārda ģenitīvā vārdkopterminā.

LZA TK priekšsēdētājs M.Baltiņš

LZA TK zinātniskā sekretāre A.Vucāne

Portāla saturs

- Portālā iekļauts LZA TK terminu datubāzes AkadTerm un VVC terminu datubāzes saturs
- Satur dažādu nozaru terminoloģijas vārdnīcas
- Kopā 97 **publiski pieejamas kolekcijas**
- Pavisam **430 094 šķirklju**
- Lielāko daļu kolekciju iespējams lejupielādēt

Bibliotēku nozares termini Latvijas Nacionālajā terminoloģijas portālā (LNTP)

- Pārņemot AkadTerm saturu, portālā jau tika iekļauti daļa no bibliotēku nozares terminiem
- 2021. gadā uzsākta arī Bibliotēku, arhīvu un muzeju terminu datubāzes satura eksportēšana uz jauno portālu
- Bibliotēku un arhīvu terminu kolekcija

[Kolekcijas](#) /

Bibliotēku un arhīvu terminu kolekcija

Bibliotēku un arhīvu terminu kolekcijā iekļauti Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas (LZA TK) Informācijas un dokumentācijas terminoloģijas apakškomisijas apstiprinātie termini. Termini pieejami arī LNB "Bibliotēku, arhīvu un muzeju terminu datubāzē" <http://termini.lnb.lv>

Grupa: Informācijas un dokumentācijas terminoloģijas apakškomisija

Nozare: Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas

Šķirķļu skaits: 2240

Meklēt pēc atslēgas vārda

Visas valodas

Meklēt

Šķirkļu piemēri no LNTP

LV dokumentu glabāšanas termiņu saraksts

Piezīme: Apstiprināts: LZA TK, 09.11.2004.

Definīcija:

Dokuments, kurā norādīti dokumentu glabāšanas termiņi un izvērtēšanas nosacījumi.

Arhīvu terminoloģijas rokasgrāmata, 2004.

EN disposal schedule

RU перечень документов со сроками хранения

Kolekcija: Bibliotēku un arhīvu terminu kolekcija

Nozare: Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas

Šķirkļu piemēri no LNTP

LV konferences materiāli

Piezīme: Apstiprināts: LZA TK ID TAK, 11.04.2019.

Definīcija:

Dokumenti, kas satur konferencei iesniegto ziņojumu tekstus un parasti sniedz arī pārskatu par diskusiju saistībā ar ziņojumiem un konferences darbu.

LVS ISO 5127:2017 Informācija un dokumentācija. Pamatvirzieni un vārdnīca

EN proceedings; transactions

Kolekcija: Bibliotēku un arhīvu terminu kolekcija

Nozare: Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas

IATE (Interaktīvā terminoloģijas datubāze Eiropai)

- Vairāk nekā 8 miljoni terminu, kas aptver 24 ES oficiālās valodas
- ES iestādēs un aģentūrās to izmanto kopš 2004. gada
- Projekts tika sākts 1999. gadā ar mērķi visiem ES terminoloģijas resursiem nodrošināt tīmeklī bāzētu infrastruktūru, tādējādi palielinot informācijas pieejamību un standartizāciju.

Šķirkļa piemērs no IATE

★ 3572287

environmental policy [ENVIRONMENT]

Consilium

financing policy [FINANCE, financing and investment, financing]

SCIENCE

sustainable development [ECONOMICS, economic policy, economic policy, development policy]

research [PRODUCTION, TECHNOLOGY AND RESEARCH, research and intellectual property]

 en

citizen science

★★★

Consilium

lv

amatierzinātne

★★★

Consilium

Termina atsauce: LZA TK protokols Nr. 1/1132 (07.02.2017), <http://termini.lza.lv/article.php?id=353> [25.7.2018.]

Padomes secinājumi par pāreju uz atvērtās zinātnes sistēmu, Padomes dok. ST 9526/16

Satura papildināšana – kopīgs nozaru speciālistu darbs

- Ikviens interesents ir aicināts aktīvi līdzdarboties gan «Bibliotēku, arhīvu un muzeju terminu datubāzes» (<http://termini.lnb.lv/>), gan Nacionālā Terminoloģijas portāla (termini.gov.lv) papildināšanā
- Apspriežamus terminus, terminu kopas un jēdzienus, kā arī jautājumus par terminu lietojumu var sūtīt LZA Terminoloģijas komisijas un Informācijas un dokumentācijas apakškomisijas ekspertiem uz e-pastiem: tk@lza.lv un termini@lnb.lv

L N B

L A T V I J A S
N A C I O N Ā L Ā
B I B L I O T Ē K A

Paldies!

Inese Kazāka
Bibliotēku attīstības centrs
Latvijas Nacionālā bibliotēka
Inese.kazaka@lnb.lv